

2021. március 24. - **Az archeogenetikai vizsgálatok legújabb eredményeiről a Genes című, rangos nemzetközi szakfolyóiratban számoltak be a Magyarságkutató Intézet (MKI) kutatói.**

A szállási temetők és a falusi temetők anyagának vizsgálatából levonható következtetések akár odáig is vezethetnek, hogy egyszer még igazat adhatunk Widukind von Corvey szász bencés szerzetesnek és krónikaírónak, aki egy ízben a magyarokról szólva úgy fogalmazott: a magyarok azok az avarok, akiket most magyaroknak hívunk (Avaros, quos modo Ungarios vocamus).

A 10-11. századi Kárpát-medencei köznépi temetők anyai vonalainak vizsgálata címmel megjelent publikáció (Maternal Lineages from 10–11th Century Commoner Cemeteries of the Carpathian Basin) szerint a magyar régészek nagyszámú honfoglalás korából származó temetőt tártak fel és írtak le, melyek két fő csoportba sorolhatók.

A feltárt temetők egyik csoportja a kis sírszámú, 9-10. századra keltezhető szállási temetőket tartalmazza, melyekben feltehetően a katonai vezető réteghez tartozó egyéneket és családtagjaikat temették viszonylag gazdag tárgyi mellékletekkel. A feltárt temetők második csoportját pedig és a 10-12. századra keltezhető nagyobb sírszámú, úgynevezett falusi temetők alkotják, melyek szegényes mellékletű sírokat tartalmaznak, és a honfoglalás kori köznéphez köthetők.

A honfoglalás történeti értelmezését döntően befolyásolja, hogy a kétféle temető ugyanazt a népet, vagy két eltérő származású népet rejt-e, erre a kérdésre az archeogenetikai módszerekkel viszont már meggyőző válaszokat lehet adni.

A korábbi archeogenetikai kutatások főként a honfoglaló magyarság vezető rétegének vizsgálatára koncentráltak, ezekről az őseinkről kiderült, hogy mind anyai, mind apai vonalon jelentős, kb. 30%-os belső- és közép-ázsiai genetikai örökséggel rendelkeznek.

Hogy a kétféle temető népességét összehasonlíthassák, az MKI kutatói legutóbbi munkájukban 9 falusi temetőből származó 177 egyén anyai leszármazási vonalát (teljes mitogenomját) határozták meg, de emellett a vezető elithez tartozó újabb szállási temető 14 mintáját is jellemezték. A korábbi adatokkal együtt így 182 köznéphez köthető anyai vonalat tudtak összehasonlítani 112 szállási, úgynevezett elit temetőből származó mintával.

Először megállapították az egyéni vonalak földrajzi (filogeográfiai) származását. Ebből kiderült, hogy a köznép kevesebb, mint 13%-a rendelkezett Ázsiába visszavezethető leszármazási vonallal, ami kevesebb, mint fele az elit esetében tapasztalt 30%-nak.

Emellett mind az európai, mind az ázsiai eredetű haplocsoportok összetétele jelentős eltérést mutatott a kétféle temető népessége között.

Ezt követően populációgenetikai vizsgálatokkal keresték a köznépi temetők összetételéhez legjobban hasonlító egykori népeket, melynek során adataikat 86 történeti népesség adataival vetették össze. Mind a szekvencia alapú, mind pedig a haplocsoport alapú vizsgálatok jelentős különbséget mutattak ki a szállási és falusi temetők népessége között.

A köznéphez leghasonlóbb genetikai mintázatot közép-európai történeti népegek mutattak, míg az elit vaskori, eurázsiai sztyeppe csoportokhoz hasonlított leginkább.

Ez arra utal, hogy a kétféle temető népessége alapvetően eltérő eredetű.

A populációs szintű eltérések ellenére a két csoport között több azonos al-haplocsoportba tartozó egyént is azonosítottak, ami a közös származás egyértelmű bizonyítéka. Ez arra utal,

Írta: Adminisztrátor

2021. március 25. csütörtök -

---

hogy a szállási és falusi temetők népessége az eltérő származás dacára már a 10-11. században keveredett egymással bizonyos mértékig, mégpedig mindkét irányban.

Az MKI kutatási eredményei azt jelzik, hogy a honfoglalás kori köznép genetikailag jelentősen elkülönült a 10. században bejövő katonai elitől, és legnagyobb hányadában a

Kárpát-medence korábbi helyben lakó népességének feleltethető meg. A köznép és az elit megegyező genetikai csoportjai azonban a két társadalmi réteg közötti keveredésre utalnak.

Említésre méltó, hogy a két csoport Ázsiából származó leszármazási vonalainak jelentős része is különbözik, ezért a köznép ázsiai vonalainak egy része a korábbi bevándorlásokkal (szarmaták, hunok, avarok) kerülhetett a Kárpát-medencébe.

A rangos „Genes” nemzetközi szakfolyóiratban megjelent publikáció letölthető a következő linkről: <https://doi.org/10.3390/genes12030460>

Magyarságkutató Intézet